

**ҚОНУНИ
ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН**

ДАР БОРАИ МУОМИЛОТ БО ПАРТОВҲОИ РАДИОАКТИВӢ

(Ахбори Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, с. 2013, №7, мод. 530; Қонуни ҚТ аз 30.05.2017 с., №1430)

Қонуни мазкур муносибатҳои вобаста ба фаъолияти **шахсони ҳуқуқӣ ва соҳибқорони инфиродие**, ки ба муомилот бо партовҳои радиоактивӣ алоқаманд мебошанд, ба танзим дароварда, барои таъмини ҳифзи аҳоли ва муҳити зист аз таъсири зараровари партовҳои радиоактивӣ равона гардидааст. **(ҚЧТ аз 30.05.17 с., №1430)**

БОБИ 1. МУҚАРРАРОТИ УМУМӢ

Моддаи 1. Мафҳумҳои асосӣ

Дар Қонуни мазкур мафҳумҳои асосии зерин истифода мешаванд:

- **партовҳои радиоактивӣ** – ҳама гуна ҳолати **физикии масолеҳ** ё моддаҳои дар натиҷаи фаъолияти хоҷагидорӣ ҳосилшуда, ки дар таркиби худ радионуклидҳо доранд ё бо онҳо олуда шуда, аз меъёрҳои муқарраргардидаи бехатарии радиатсионӣ зиёд мебошанд ва қобили истифодаи минбаъда буда наметавонанд; **(ҚЧТ аз 30.05.17 с., №1430)**

- партовҳои радиоактивии дарозумр - партовҳои радиоактивӣ, ки сатҳи озодшавии онҳо аз назорати мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи бехатарии радиатсионӣ пас аз 300 сол ва беш аз он фаро мерасад;

- партовҳои радиоактивии кӯтоҳумр - партовҳои радиоактивӣ, ки сатҳи озодшавии онҳо аз назорати мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи бехатарии радиатсионӣ дар муддати камтар аз 300 сол фаро мерасад;

- истеҳсолкунандагони партовҳои радиоактивӣ - **шахсони ҳуқуқӣ ва соҳибқорони инфиродие**, ки дар натиҷаи фаъолияти онҳо партовҳои радиоактивӣ ҳосил мешаванд; **(ҚЧТ аз 30.05.17 с., №1430)**

- муомилот бо партовҳои радиоактивӣ - ҳамаи намудҳои фаъолият (аз ҷумла, бо фаъолияти аз истифодабарорӣ, инчунин солимгардонии минтақаи бо партовҳои радиоактивӣ ифлосгашта вобаста буда), ки ба амалиёт, коркарди пешакӣ, коркард, мутобиқгардонӣ, интиқол, нигоҳдорӣ ё гӯронидани партовҳои радиоактивӣ дахл доранд;

- Кадастри давлатии маҳфузгоҳҳои партовҳои радиоактивӣ - маҷмӯи мураттабшудаи маълумот оид ба объектҳо барои нигоҳдорӣ ё гӯронидани партовҳои радиоактивӣ;

- Феҳристи давлатии партовҳои радиоактивӣ - сабти ҷории мунтазами ҳуҷҷатҳои шакли махсус оид ба ҳосилшавӣ, таркиби физикию кимиёвӣ, ҳаҷм, хусусият, инчунин интиқол, нигоҳдорӣ ва гӯронидани партовҳои радиоактивӣ;

- мутобиқгардонии партовҳои радиоактивӣ - амалиёт вобаста ба омодакунии партовҳои радиоактивӣ барои интиқол, нигоҳдорӣ ва гӯронидан бо роҳи ҷойгиркунии партовҳои радиоактивӣ дар контейнерҳо ё имобилизатсияи (ҳолати руйпӯшшудаи мустаҳками бехаракати) онҳо;

- объекти барои муомилот бо партовҳои радиоактивӣ пешбинишуда - иншоот, бино ё таҷҳизоте, ки барои ҷамъкунӣ, интиқол, коркард, нигоҳдорӣ ё гӯронидани партовҳои радиоактивӣ пешбинӣ шудааст, инчунин дастгоҳи ядрой дар раванди аз истифода баровардан пас аз эътирофи он ҳамчун таҷҳизот барои муомилот бо партовҳои радиоактивӣ;

- коркарди партовҳои радиоактивӣ - амалиёти пешбинигардида оид ба таъмини бехатарӣ ё сарфаи маблағ бо роҳи иваз намудани хусусиятҳои партовҳои радиоактивӣ;

- коркарди пешакии партовҳои радиоактивӣ - ғайрифаъолгардонӣ (дезактиватсия), ҷамъкунӣ ва ба навҳо ҷудо кардани партовҳои радиоактивӣ;

- аз нав коркард намудани партовҳои радиоактивӣ - намуди амалиёт, ки хусусиятҳои партовҳои радиоактивиро тағйир медиҳад, аз ҷумла, коркарди пешакӣ, мутобиқгардонӣ, инчунин коркарди тақрорӣ бо мақсади ташкили истеҳсолот аз партовҳо;

- корхонаи махсусгардонидашудаи муомилот бо партовҳои радиоактивӣ - ташкилоте, ки дар асоси иҷозатнома ҷамъкунии партовҳои радиоактивӣ, коркард, интиқол, нигоҳдорӣ ва (ё) гӯронидани онҳоро амалӣ менамояд;

- маҳфузгоҳи партовҳои радиоактивӣ - иншоот барои нигоҳдорӣ ё ғӯронидани партовҳои радиоактивӣ бо таъмини ҳатмии монеаҳои муҳандисӣ, геологӣ, ҷисмонӣ ва дигар монеаҳо, ки ба паҳншавии радионуклидҳо роҳ наmedиҳад;

- муҳофизати ҷисмонӣ ҳангоми муомилот бо партовҳои радиоактивӣ - маҷмӯи чорабиниҳои ташкилию техникий пешгирикунандаи дастрасӣ ва истифодаи бе рухсати партовҳои радиоактивӣ ва истифода бурдани онҳо, муайянкунии саривақтӣ ва манъи амалиёт, ки ба вайроншавии дахлнопазирии партовҳои радиоактивӣ равона карда шудаанд;

- мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи муомилот бо партовҳои радиоактивӣ - мақоми иҷроияи марказии ҳокимияти давлатӣ, ки сиёсати давлатиро оид ба идоракунии дар соҳаи муомилот бо партовҳои радиоактивӣ амалӣ менамояд;

- мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи бехатарии радиатсионӣ - мақомоти иҷроияи марказии ҳокимияти давлатӣ, ки сиёсати давлатиро оид ба танзими соҳаи бехатарии радиатсионӣ амалӣ менамояд;- соҳиби объект - соҳиби партовҳои радиоактивӣ ё маҳфузгоҳи партовҳои радиоактивӣ;

- соҳиби партовҳои радиоактивӣ - **шахсони ҳуқуқӣ ва соҳибкорони инфиродии** дорои партовҳои радиоактивӣ, ки онҳо дар объекти ҳосилшудаашон ё объекти барои муомилот бо партовҳои радиоактивӣ пешбинигардида ҷойгиранд ва дорои иҷозатнома барои фаъолияти муомилот бо партовҳои радиоактивӣ мебошанд; (**ҚЧТ аз 30.05.17 с., №1430**)

- соҳиби маҳфузгоҳи партовҳои радиоактивӣ - **шахсони ҳуқуқӣ ва соҳибкорони инфиродие**, ки дорои маҳфузгоҳи партовҳои радиоактивӣ буда, барои фаъолияти муомилот бо партовҳои радиоактивӣ иҷозатнома доранд; (**ҚЧТ аз 30.05.17 с., №1430**)

- арзёбии бехатарӣ - ҳуҷчате, ки таҳлили чараёни рушди ҳолатҳои фавқулодаи имконпазир, оқибатҳои онҳо ва муқоисаи натиҷаҳо бо метёрҳои бехатариро дар бар мегирад ва онро метавонад соҳиби объект ва ё **шахсони ҳуқуқӣ ва соҳибкорони инфиродии** салоҳиятдор оид ба гузарондани арзёбии бехатарӣ, ки ба онҳо фармоишгар ҳуқуқи гузаронидани корҳои баҳодихиро додааст, тартиб диҳад;

(**ҚЧТ аз 30.05.17 с., №1430**)

- асосноккунии техникую иқтисодии зарурати сохтмони объекти барои муомилот бо партовҳои радиоактивӣ пешбинигардида ё солимгардонии минтақаи бо партовҳои радиоактивӣ ифлосгашта

- ҳуҷчате, ки дар он маълумот **чиҳати** ба мақсад мувофиқ будани сохтмони объекти барои муомилот бо партовҳои радиоактивӣ пешбинигардида, маҳфузгоҳи партовҳои радиоактивӣ ё солимгардонии минтақаи бо партовҳои радиоактивӣ ифлосгашта, бо таҳлили хароҷот ва натиҷаҳои бадаст меомада пешниҳод карда шудааст ва онро метавонанд **шахсони ҳуқуқӣ ва соҳибкорони инфиродии** салоҳиятдор оид ба гузаронидани асосноккунии техникую иқтисодӣ, ки ба онҳо фармоишгар ҳуқуқи гузаронидани ин корҳоро додааст, тартиб диҳанд; (**ҚЧТ аз 30.05.17 с., №1430**)

- ҳулосаи баҳодихии таъсири объекти барои муомилот бо партовҳои радиоактивӣ пешбинигардида, маҳфузгоҳи партовҳои радиоактивӣ ё солимгардонии минтақаи бо партовҳои радиоактивӣ ифлосгашта ба аҳоли ва муҳити зист - ҳуҷчате, ки дар он хусусият, шиддатнокӣ ва дараҷаи хатарҳои таъсиррасонандаи объекти барои муомилот бо партовҳои радиоактивӣ пешбинигардида, маҳфузгоҳи партовҳои радиоактивӣ ё солимгардонии минтақаи бо партовҳои радиоактивӣ ифлосгашта ба саломатии аҳоли ва ҳолати муҳити зист натиҷагирӣ карда шудааст ва онро метавонанд **шахсони ҳуқуқӣ ва соҳибкорони инфиродии** салоҳиятдор оид ба гузаронидани баҳодихии таъсир ба аҳоли ва муҳити зист, ки ба онҳо фармоишгар ҳуқуқи гузаронидани корҳои баҳодихиро додааст, тартиб диҳанд; (**ҚЧТ аз 30.05.17 с., №1430**)

- солимгардонии минтақаи бо партовҳои радиоактивӣ ифлосгашта - маҷмӯи чорабиниҳои муҳофизативу техникӣ бо мақсади паст кардани шуоъхӯрии радиатсионӣ, ки минтақаи бо партовҳои радиоактивӣ ифлосгаштаре ба ҳолати пешгараи табиӣ имконпазир ё наздик ба он, ё ба ҳолати барои истифодаи минбаъда кофӣ оварда мерасонад;

- **мониторинги радиатсионии ҳолати маҳфузгоҳи партовҳои радиоактивӣ** – мушоҳидаи мунтазами маҳфузгоҳҳои партовҳои радиоактивӣ бо мақсади муайян кардани тағйироти баамаломата ва саривақт бартараф намудани оқибатҳои таъсири манфии он; (**ҚЧТ аз 30.05.17 с., №1430**)

- консерватсияи маҳфузгоҳҳои партовҳои радиоактивӣ - маҷмӯи чорабиниҳои муҳофизативу техникӣ вобаста бо муваққатан қатъ намудани корҳо оид ба нигоҳдории партовҳои радиоактивӣ дар маҳфузгоҳи партовҳои радиоактивӣ, ки овардани маҳфузгоҳро ба ҳолати қобили барои барқарор намудани истифодабарии он имконият медиҳад, инчунин бехатарии радиатсионии аҳоли ва муҳити зистро таъмин менамояд.

Моддаи 2. Қонунгузори Чумхурии Тоҷикистон дар бораи муомилот бо партовҳои радиоактивӣ

Қонунгузори Чумхурии Тоҷикистон дар бораи муомилот бо партовҳои радиоактивӣ ба Конституцияи Чумхурии Тоҷикистон асос ёфта, аз Қонуни мазкур, дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Чумхурии Тоҷикистон, инчунин санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ, ки Тоҷикистон онҳоро эътироф намудааст, иборат мебошад. (ҚҶТ аз 30.05.17 с., №1430)

Моддаи 3. Принсипҳои сиёсати давлатӣ дар соҳаи муомилот бо партовҳои радиоактивӣ

Принсипҳои сиёсати давлатӣ дар соҳаи муомилот бо партовҳои радиоактивӣ инҳо мебошанд:

- афзалияти муҳофизати ҳаёт ва саломатии кормандон, аҳоли ва муҳити зист аз таъсири партовҳои радиоактивӣ тибқи меъёрҳои муқарраргардидаи бехатарии радиатсионӣ;
- ҳифзи насли ҳозираю оянда ва муҳити зист аз хатарҳои радиатсионӣ;
- тақсимои вазифаҳои назорат ва идоракунии давлатӣ дар соҳаи муомилот бо партовҳои радиоактивӣ;
- татбиқи сиёсати давлатӣ дар соҳаи муомилот бо партовҳои радиоактивӣ бо роҳи таҳия ва иҷрои барномаҳои давлатии дарозмӯҳлат оид ба муомилот бо партовҳои радиоактивӣ;
- таъмини сатҳи камтарини ҳосилшавии партовҳои радиоактивӣ;
- роҳ надодан ба ҷамъшавии ғайриназоратии партовҳои радиоактивӣ;
- таъмини назорати давлатии муомилот бо партовҳои радиоактивӣ;
- кафолати бозътимоди ҷудо нигоҳ доштани партовҳои радиоактивӣ аз муҳити зисти табиӣ ҳангоми асосноккунии бехатарии маҳфузгоҳҳои партовҳои радиоактивӣ;
- дар мӯҳлати маҳдуд нигоҳдории партовҳои радиоактивӣ дар ихтиёри истеҳсолкунандагони партовҳо бо супоридани минбаъдаи онҳо ба корхонаҳои махсусгардонидашудаи муомилот бо партовҳои радиоактивӣ вобаста ба фаъолияти ҳозира ва ояндаи имконпазир;
- асосноккунӣ ва муносиб гардонидани чораҳои муҳофизатӣ оид ба кам намудани хатарҳои радиатсионии мавҷудбуда ё танзимнашаванда;
- манъ намудани гузаронидани корҳо оид ба гӯронидани партовҳои радиоактивӣ ба **шахсони ҳуқуқӣ ва соҳибкорони инфиродӣ**, ки маводи радиоактивӣ дастгоҳи ядроиро таҳвил ва истифода мебаранд ё дар натиҷаи фаъолияти онҳо партовҳои радиоактивӣ ҳосил мешаванд; (ҚҶТ аз 30.05.17 с., №1430)
- таъмин ва дастгирии бехатарии низоми самарабахши идоракунии;
- ҳамкориҳои байналмилалӣ дар соҳаи муомилот бо партовҳои радиоактивӣ;
- фаъолияти илмӣ таҳқиқотӣ дар соҳаи муомилот бо партовҳои радиоактивӣ.

Моддаи 4. Маблағгузорӣ дар соҳаи муомилот бо партовҳои радиоактивӣ

1. Маблағгузорӣ дар соҳаи муомилот бо партовҳои радиоактивӣ аз фонди махсуси давлатӣ ва аз ҳисоби ҷалби дигар сарчашмаҳои манъанардаи қонунгузори Чумхурии Тоҷикистон амалӣ карда мешавад.
2. Тартиби ташкили фонди махсус, ҳаҷми маблағгузорӣ ва тартиби истифодабарии маблағҳои ин фонд аз ҷониби Ҳукумати Чумхурии Тоҷикистон муқаррар карда мешаванд.
3. Харочоти гӯронидани партовҳои радиоактивӣ, ки дар натиҷаи ба охир расидани мӯҳлати истифодабарии манбаъҳои афканишоти ионофар ҳосил шудаанд, аз тарафи соҳибони онҳо ва ё сарпарастон пардохт карда мешавад.

БОБИ 2. ТАНЗИМИ ДАВЛАТӢ ДАР СОҲАИ МУОМИЛОТ БО ПАРТОВҲОИ РАДИОАКТИВӢ

Моддаи 5. Салоҳияти Ҳукумати Чумхурии Тоҷикистон дар соҳаи муомилот бо партовҳои радиоактивӣ

Салоҳияти Ҳукумати Чумхурии Тоҷикистон дар соҳаи муомилот бо партовҳои радиоактивӣ аз инҳо иборат мебошад:

- муайян намудани сиёсати давлатӣ дар соҳаи муомилот бо партовҳои радиоактивӣ;
- муайян намудани мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи муомилот бо партовҳои радиоактивӣ;
- таъсиси корхонаи махсусгардонидашудаи муомилот бо партовҳои радиоактивӣ;

- таҳия ва тасдиқи тартиби ташкил ва истифодаи маблағҳои фонди махсуси муомилот бо партовҳои радиоактивӣ;
- муқаррар намудани тартиби амали мутақобила ва маҳдудгардони вазифаҳои мақомоти ваколатдори давлатӣ ҳангоми ҳифзи саломатии аҳоли аз таъсири партовҳои радиоактивӣ, таъмини бехатарии радиатсионӣ вобаста ба муомилот бо партовҳои радиоактивӣ ва роҳ надодан ба ифлосшавии радиоактиви муҳити зист ва назорат аз болои маҳфузгоҳҳои партовҳои радиоактивӣ;
- қабул намудани қарор оид ба ҷойгиркунӣ, лоиҳакашӣ, сохтмон, баистифодадихӣ ва азистифодабарории объектҳое, ки барои муомилот бо партовҳои радиоактивӣ пешбинӣ гардидаанд, инчунин **рӯйпӯш намудани** маҳфузгоҳҳо барои гӯронидан; (**ҚЧТ аз 30.05.17 с., №1430**)
- муайян намудани тартиби интиқоли партовҳои радиоактивӣ тавассути сарҳади давлатӣ ба хориҷа ва ба дохили Ҷумҳурии Тоҷикистон;
  - тасдиқ намудани Феҳристи давлатии партовҳои радиоактивӣ;
  - тасдиқ намудани Кадастри давлатии маҳфузгоҳҳои партовҳои радиоактивӣ;
  - қабул намудани қарор оид ба **додани қитъаи замин** барои сохтмони маҳфузгоҳҳои партовҳои радиоактивӣ; (**ҚЧТ аз 30.05.17 с., №1430**)
  - вобаста ба ҳолати мушаххас муайян намудани намуд, ҳаҷм ва тартиби ҷӯброн кардани ҳисороти расонидаи маҳфузгоҳҳои партовҳои радиоактивӣ ва объектҳои барои муомилот бо партовҳои радиоактивӣ пешбинигардида ба шаҳрвандоне, ки дар минтақаи ҷойгиршавии ин маҳфузгоҳҳо ва объектҳо зиндагӣ ва фаъолият мекунанд;
  - муайян намудани тартиби ҷорӣ намудан ва андозаи имтиёзҳо ба кормандоне, ки бо партовҳои радиоактивӣ кор мекунанд; (**ҚЧТ аз 30.05.17 с., №1430**)
  - **амалӣ намудани салоҳияти дигаре, ки бо қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинӣ гардидааст.** (**ҚЧТ аз 30.05.17 с., №1430**)

Моддаи 6. Ваколатҳои мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи муомилот бо партовҳои радиоактивӣ

Ба ваколатҳои мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи муомилот бо партовҳои радиоактивӣ дохил мешаванд:

- таҳия ва татбиқи барномаи давлатӣ оид ба муомилот бо партовҳои радиоактивӣ;
- ҳамоҳангсозии корҳо оид ба ҷамъоварӣ, коркард, интиқол, нигоҳдорӣ ва гӯронидани партовҳои радиоактиви саноатӣ, тиббӣ, ташкилотҳои илмию таҳқиқотӣ ва партовҳои радиоактивие, ки дар вақти гузаронидани ин корҳо ба вучуд меоянд;
- ташкил намудани фаъолияти корхонаҳои махсусгардонидашудаи муомилот бо партовҳои радиоактивӣ;
- ҳамоҳангсозии корҳо доир ба сохтмон, баистифодадихӣ, азнавсозӣ, азистифодабарории объектҳои барои муомилот бо партовҳои радиоактивӣ пешбинигардида ва **рӯйпӯш намудани** маҳфузгоҳҳо барои гӯронидан; (**ҚЧТ аз 30.05.17 с., №1430**)
- ҳамоҳангсозии корҳои илмию таҳқиқотӣ ва таҷрибавию конструкторӣ дар соҳаи муомилот бо партовҳои радиоактивӣ;
- ташкил намудани фаъолият оид ба муайянкунӣ, ташкил ва дастгирии фаъолияти бефосилаи системаи ҳимояи ҷисмонии партовҳои радиоактивӣ, инчунин таъмин намудани назорат дар вақти ҷамъоварӣ, коркард, интиқол, маҳфуздорӣ ва гӯронидани онҳо;
- муқаррар намудани **низоми** ҳуқуқии минтақаи гирду атрофи корхонаҳо оид ба муомилот бо партовҳои радиоактивӣ ва маҳфузгоҳҳо барои гӯронидани онҳо ва вазъи шаҳрвандоне, ки дар он ҷо зиндагӣ мекунанд; (**ҚЧТ аз 30.05.17 с., №1430**)
- **бо мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ва мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот мувофиқа намудани ҷойгиркунӣ, лоиҳакашӣ, сохтмони маҳфузгоҳҳо барои гӯронидани партовҳои радиоактиви дарозумр ва кӯтоҳумр;** (**ҚЧТ аз 30.05.17 с., №1430**)
- ба роҳ мондани ҳамкориҳои байналмилалӣ дар соҳаи муомилот бо партовҳои радиоактивӣ; (**ҚЧТ аз 30.05.17 с., №1430**)
- **амалӣ намудани ваколатҳои дигаре, ки бо қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинӣ гардидаанд.** (**ҚЧТ аз 30.05.17 с., №1430**)

Моддаи 7. Ваколатҳои мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ва мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот дар соҳаи муомилот бо партовҳои радиоактивӣ
Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ва мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот дар

соҳаи муомилот бо партовҳои радиоактивӣ дар доираи ваколатҳои худ;
- масъалаи дар ҳудуди худ ҷойгир намудани объектҳои барои муомилот бо партовҳои радиоактивӣ пешбинишударо бо дарназардошти манфиатҳои шахрвандони дар ин маҳал истиқоматкунанда ва рушди иҷтимоию иқтисодии минтақа, бо тартиби муайяннамудаи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон мувофиқа менамоянд;

- дар гузаронидани таҳлили экологии лоиҳаҳои ҷойгиркунӣ, сохтмон ва аз истифода баровардани объектҳои, ки барои муомилот бо партовҳои радиоактивӣ пешбинӣ шудаанд ва **рӯйпӯш намудани** маҳфузгоҳҳо барои гӯронидани партовҳои радиоактивӣ, ки дар минтақаи онҳо ҷойгир шудаанд, бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон иштирок менамоянд;

(ҚҶТ аз 30.05.17 с., №1430)

- оид ба масъалаҳои ҷимояи лоиҳаҳо вобаста ба ҷойгиркунии сохтмон, аз истифодабарории объектҳои ба муомилот бо партовҳои радиоактивӣ пешбинигардида ва **рӯйпӯш намудани** маҳфузгоҳҳоро барои гӯронидани вохӯриҳои ҷамъиятӣ таъмин менамояд; (ҚҶТ аз 30.05.17 с., №1430)

- дар мавриди зарурӣ аз соҳибони объектҳои, ки барои муомилот бо партовҳои радиоактивӣ пешбинӣ гардидаанд, гузаронидани муоинаи радиологӣ дар атрофи минтақаи ҷойгиршавии ин объектҳо ва натиҷаи онҳоро талаб менамояд;

- таъмин намудани бехатарии аҳоли ва муҳофизати муҳити зист дар минтақаҳои худ ва аз омодагии **шахсони ҳуқуқӣ ва соҳибкорони инфиродӣ** ҳангоми амалиёт дар ҳолати садамаҳои радиатсионӣ назорат мебаранд;

- дар бартараф намудани оқибатҳои садамаи радиатсионӣ иштирок менамоянд; (ҚҶТ аз 30.05.17 с., №1430)

- омодагиро ба таҳлили (эвакуатсияи) аҳоли ва амалӣ намудани онро дар ҳолатҳои зарурӣ таъмин менамоянд; (ҚҶТ аз 30.05.17 с., №1430)

- **амалӣ намудани ваколатҳои дигаре, ки бо қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинӣ гардидаанд.** (ҚҶТ аз 30.05.17 с., №1430)

Моддаи 8. Танзими давлатии бехатарӣ дар соҳаи муомилот бо партовҳои радиоактивӣ

1. Танзими давлатии бехатарӣ дар соҳаи муомилот бо партовҳои радиоактивиро мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи бехатарии радиатсионӣ амалӣ менамояд.

2. Ба танзими давлатии бехатарӣ дар соҳаи муомилот бо партовҳои радиоактивӣ чунин намудҳои фаъолият дохил мешаванд:

- бақайдгирии давлатии партовҳои радиоактивӣ, ҷойҳои гӯронидани онҳо, инчунин ҷойҳои маҳфуздории муваққатии онҳо; (ҚҶТ аз 30.05.17 с., №1430)

- корҳои лоиҳавию ҷустуҷӯӣ оид ба интиҳоби **қитъаи замин** барои ҷойгиркунии объектҳои барои муомилот бо партовҳои радиоактивӣ пешбинигардида; (ҚҶТ аз 30.05.17 с., №1430)

- лоиҳакашии объектҳо ва воситаҳои нақлиёте, ки барои муомилот бо партовҳои радиоактивӣ пешбинӣ гардидаанд, озмоиш, тайёр намудан ё сохтмони онҳо;

- ба истифода додан, ба кор даровардан, аз истифода баровардани объектҳои барои муомилот бо партовҳои радиоактивӣ пешбинигардида ва маҳфузгоҳҳо барои гӯронидани ва гузаронидани корҳои батартибандозӣ оид ба таъмини бехатарӣ дар маҳфузгоҳҳо барои гӯронидани пас аз баста шудани онҳо ва инчунин солимгардони минтақаи бо партовҳои радиоактивӣ ифлосашта;

- ҳосилшавӣ ва муомилот бо партовҳои радиоактивӣ, аз ҷумла интиқол ва гӯронидани онҳо.

3. **Номгӯи мақомот ва муассисаҳои давлатиро, ки дар танзими муносибатҳои вобаста ба муомилот бо партовҳои радиоактивӣ иштирок мекунанд, Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян менамояд.** (ҚҶТ аз 30.05.17 с., №1430)

4. Таҳия ва тасдиқи меъёрҳо, қоидаҳо ва стандартҳо вобаста ба муомилот бо партовҳои радиоактивиро мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи бехатарии радиатсионӣ амалӣ менамояд.

5. Барои амалӣ намудани фаъолият дар соҳаи муомилот бо партовҳои радиоактивӣ бо тартиби муайяннамудаи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон иҷозатнома дода мешавад.

БОБИ 3. ЁҲДАДОРИҲОИ ШАХСОНИ ҲУҚУҚӢ ВА СОҲИБКОРОНИ ИНФИРОДӢ ҲАНГОМИ МУОМИЛОТ БО ПАРТОВҲОИ РАДИОАКТИВӢ

(ҚҶТ аз 30.05.17 с., №1430)

Моддаи 9. ЁҲДАДОРИҲОИ ШАХСОНИ ҲУҚУҚӢ ВА СОҲИБКОРОНИ ИНФИРОДӢ ҲАНГОМИ МУОМИЛОТ БО ПАРТОВҲОИ РАДИОАКТИВӢ

(ҚҶТ аз 30.05.17 с., №1430)

Шахсони ҳуқуқӣ ва соҳибкорони инфиродӣ ҳангоми муомилот бо партовҳои радиоактивӣ **дорои ўҳдадориҳои зерин мебошанд:** (ҚҶТ аз 30.05.17 с., №1430)

- таъмин намудани бехатарӣ ҳангоми лоиҳакашӣ, интиҳоби **қитъаи замин**, сохтмон, баистифодадихӣ ва аз истифодабарории иншоот ва таҷҳизоти барои муомилот бо партовҳои радиоактивӣ пешбинигардида; (ҚҶТ аз 30.05.17 с., №1430)

- саривақт анҷом додани аз нав арзёбии бехатарии объектҳои амалкунандаи барои муомилот бо партовҳои радиоактивӣ пешбинигардида, то ки дар мавриди зарурӣ, ҳамаи тақмилдиҳии амалан дастрас ба мақсади баланд бардоштани бехатарии чунин объектҳо иҷро шаванд;
- меъёрҳо, қоидаҳо, **стандартҳо, талаботи санадҳои меъёрии техникиӣ** ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқиро нисбат ба муомилот бо партовҳои радиоактивӣ риоя намоянд; (ҚҶТ аз 30.05.17 с., №1430)

- таъмин намудани таҳия ва амалисозии барномаҳои бехатарии муомилот бо партовҳои радиоактивӣ;

- пешбурди бақайдгирии партовҳои радиоактивӣ;
- таъмин намудани ҳифзи ҳисмҳои партовҳои радиоактивӣ;
- таъмин намудани мониторинги радиатсионии ҷойи **нигоҳдорӣ ё маҳфузгоҳи** партовҳои радиоактивӣ; (ҚҶТ аз 30.05.17 с., №1430)

- саривақт огоҳ намудани мақомоти иҷроияи марказии ҳокимияти давлатӣ ва мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ва мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот дар сурати рӯй додани офатҳои табиӣ ва техногенӣ дар объектҳои муомилот бо партовҳои радиоактивӣ;

- андешидани чораҳои зарурӣ барои бартараф намудани садамаҳои радиатсионӣ, таъмини таҳлиия (эвакуатсия) аҳоли, ҳифзи кормандон ва муҳити зист;

- таъмин намудани иҷрои чорабиниҳое, ки ба баланд бардоштани сатҳи бехатарии кормандон, аҳоли ва ҳифзи муҳити зист дар объектҳои зертобеъ барои муомилот бо партовҳои радиоактивӣ пешбинишуда, равона шудаанд;

- ҷуброни зарар аз садамаҳои радиатсионӣ дар вақти муомилот бо партовҳои радиоактивӣ.

Моддаи 9¹. Талаботи умумӣ ба истеҳсолкунандагони партовҳои радиоактивӣ

(ҚҶТ аз 30.05.17 с., №1430)

1. Истеҳсолкунандагони партовҳои радиоактивӣ ҳар сол истифодаи мавод, моддаҳо, таҷҳизот ва ашёи дар натиҷаи фаволияти хоҷагидорӣ ҳосилшавандаро, ки дар таркибашон радионуклидҳо аз меъёрҳои муқарраргардидаи бехатарии радиатсионӣ зиёд мебошанд ва қобили истифодаи минбаъда буда наметавонанд, муайян менамоянд. (ҚҶТ аз 30.05.17 с., №1430)

2. Истеҳсолкунандагони партовҳои радиоактивӣ интиқоли партовҳои радиоактивиро ба маҳфузгоҳҳои партовҳои радиоактивӣ бо тартиби муқаррарнамудаи Қонуни мазкур ва дигар санадҳои қонунгузори Чумхурии Тоҷикистон мустақилона ё тавассути корхонаи махсусгардонидашудаи муомилот бо партовҳои радиоактивӣ таъмин менамоянд. (ҚҶТ аз 30.05.17 с., №1430)

Моддаи 10. Муносибатҳои мутақобилаи корхонаҳои махсусгардонидашудаи муомилот бо партовҳои радиоактивӣ бо истеҳсолкунандагони партовҳои радиоактивӣ

1. Гӯронидани партовҳои радиоактивӣ танҳо аз ҷониби корхонаҳои махсусгардонидашудаи муомилот бо партовҳои радиоактивӣ дар сурати мавҷуд будани иҷозатнома иҷро карда мешавад.

2. Истеҳсолкунандагони партовҳои радиоактивӣ партовҳои радиоактивиро ба корхонаҳои махсусгардонидашудаи муомилот бо партовҳои радиоактивӣ тибқи меъёрҳо, қоидаҳо ва стандартҳои тасдиқшуда месупоранд.

3. Партовҳои радиоактивӣ аз лаҳзаи ба имзо расидани ҳуҷҷатҳо оид ба супоридани партовҳои радиоактивӣ аз ҷониби **тарафҳо** ба моликияти давлатӣ мегузаранд. (ҚҶТ аз 30.05.17 с., №1430)

4. То гузаштани партовҳои радиоактивӣ ба моликияти давлатӣ масъулият оид ба ҳифзи радиатсионӣ ва бехатарии муомилот бо партовҳои радиатсионӣ ба зиммаи истеҳсолкунанда аст. (ҚҶТ аз 30.05.17 с., №1430)

5. Корхонаҳои махсусгардонидашудаи муомилот бо партовҳои радиоактивӣ метавонанд коркарди пешакии партовҳои радиоактивиро дар корхона ва муассисаҳое, ки дар он ҷо ин партовҳо ба вучуд омадаанд, амалӣ намоянд.

6. Ҳамкории мутақобилаи байни истеҳсолкунандагони партовҳои радиоактивӣ ва корхонаҳои махсусгардондашудаи муомилот бо партовҳои радиоактивӣ дар асоси шартномаҳо тибқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон сурат мегиранд.

Моддаи 11. Муносибатҳои мутақобилаи корхонаҳои махсусгардондашудаи муомилот бо партовҳои радиоактивӣ бо мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ва мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот

1. Муносибатҳои мутақобилаи корхонаҳои махсусгардондашудаи муомилот бо партовҳои радиоактивӣ бо мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ва мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот **бо санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва шартномаҳо ба танзим дароварда мешаванд. (ҚҶТ аз 30.05.17 с., №1430)**

2. Бартараф намудани муҳолифат дар марҳилаҳои лоиҳакашӣ, сохтмон, истифодабарӣ, аз истифода баровардан ё бастанӣ объект бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон сурат мегирад.

БОБИ 4. БАҚАЙДГИРИИ ДАВЛАТИИ ПАРТОВҲОИ РАДИОАКТИВӢ ВА МАҲҒУЗГОҲҲОИ ПАРТОВҲОИ РАДИОАКТИВӢ

(ҚҶТ аз 30.05.17 с., №1430)

Моддаи 12. Бақайдгирии давлатии партовҳои радиоактивӣ ва маҳфузгоҳҳои партовҳои радиоактивӣ

(ҚҶТ аз 30.05.17 с., №1430)

1. Бақайдгирии давлатии партовҳои радиоактивӣ ва маҳфузгоҳҳои партовҳои радиоактивӣ барои ҷамъоварӣ ва нигоҳдории маълумоти зарурӣ бо мақсади таъмини фаъолияти низоми давлатии муомилот бо партовҳои радиоактивӣ, пешгирӣ намудани имконияти ҷамъшавии беназорати партовҳои радиоактивӣ, таъмин намудани назорати фаврӣ оид ба ҷойгиршавӣ ва интиқоли партовҳои радиоактивӣ, шароити нигоҳдорӣ ва гӯронидани онҳо гузаронида мешавад. (ҚҶТ аз 30.05.17 с., №1430)

2. Бақайдгирии давлатии партовҳои радиоактивӣ дар бар мегирад:

- пешбурди Феҳристи давлатии партовҳои радиоактивӣ;
- пешбурди Кадастри давлатии маҳфузгоҳҳои партовҳои радиоактивӣ ва номгуӣ маконҳои нигоҳдории муваққатии партовҳои радиоактивӣ.

3. Барои ба таври доимӣ таъмин намудани аз нав барқароркунӣ ва саривақт ворид намудани тағйирот ба Феҳристи давлатии партовҳои радиоактивӣ ва Кадастри давлатии маҳфузгоҳҳои партовҳои радиоактивӣ барӯйхатгирии мунтазами давлатии партовҳои радиоактивӣ ва маҳфузгоҳҳои партовҳои радиоактивӣ, аз ҷумла маҳфузгоҳҳои партовҳои радиоактивӣ дар минтақаи истеҳсолкунандаи ин партовҳо ҷойгирбуда, гузаронида мешаванд. **Феҳристи давлатии партовҳои радиоактивӣ ва Кадастри давлатии маҳфузгоҳҳои партовҳои радиоактивӣ бемӯҳлат (доимӣ) бо тартиби муқаррарнамудаи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи Ҳазинаи бойгонии миллий ва муассисаҳои бойгонӣ» нигоҳ дошта мешаванд. (ҚҶТ аз 30.05.17 с., №1430)**

4. Ташкил ва таъмин намудани фаъолияти системаи баҳисобгирии партовҳои радиоактивро мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи бехатарии радиатсионӣ амалӣ менамояд.

Моддаи 13. Феҳристи давлатии партовҳои радиоактивӣ

1. Пешбурди Феҳристи давлатии партовҳои радиоактивро мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи бехатарии радиатсионӣ амалӣ менамояд. (ҚҶТ аз 30.05.17 с., №1430)

2. Мақомот ва муассисаҳои давлатии дар танзими муносибатҳои вобаста ба муомилот бо партовҳои радиоактивӣ иштироккунанда, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот барои ворид намудан ба Феҳристи давлатии партовҳои радиоактивӣ ба мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи бехатарии радиатсионӣ маълумот пешниҳод менамоянд. (ҚҶТ аз 30.05.17 с., №1430)

Моддаи 14. Кадастри давлатии маҳфузгоҳҳои партовҳои радиоактивӣ

1. Пешбурди Кадастри давлатии маҳфузгоҳҳои партовҳои радиоактивиро мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи бехатарии радиатсионӣ амалӣ менамояд. (ҚҶТ аз 30.05.17 с., №1430)

2. Ба Кадастри давлатии маҳфузгоҳҳои партовҳои радиоактивӣ маълумоти ҳуҷҷатнокшуда вобаста ба макон ва мӯҳлати ҷойгиронии партовҳои радиоактивӣ, макони маҳфузгоҳҳои партовҳои радиоактивии дарозумр ва консерватсияи онҳо, хусусиятҳои миқдорӣ ва сифатии партовҳои радиоактивӣ, низоми назорат ва мониторинги маҳфузгоҳҳои партовҳои радиоактивӣ дохил карда мешаванд. (ҚҶТ аз 30.05.17 с., №1430)

БОБИ 5. ТАРТИБИ МУОМИЛОТ БО ПАРТОВҲОИ РАДИОАКТИВӢ

Моддаи 15. Нигоҳдорӣ ва гӯронидани партовҳои радиоактивӣ

1. Нигоҳдорӣ ва гӯронидани партовҳои радиоактивӣ танҳо дар ҷойҳои махсуси таъиншуда ва дар объектҳои аз ҷониби мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи муомилот бо партовҳои радиоактивӣ муайяншуда ва мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи бехатарии радиатсионӣ иҷозатдодашуда роҳ дода мешавад.

2. Дар вақти нигоҳдорӣ ё гӯронидани партовҳои радиоактивӣ ҷудо нигоҳ доштани онҳо аз муҳити зист бо маҷмӯи монеаҳои табиӣ ва сунъӣ таъмин карда мешавад.

3. Бехатарии радиатсионии нигоҳдорӣ ва маҳфузгоҳҳои партовҳои радиоактивӣ дар шароити муқаррарӣ бо риояи меъёрҳо, қоидаҳо, стандартҳо оид ба бехатарии радиатсионӣ ва ядрой, инчунин бехатарии идоракунии партовҳои радиоактивӣ таъмин карда мешавад.

4. Бехатарии радиатсионии нигоҳдории партовҳои радиоактивӣ ва маҳфузгоҳҳои партовҳои радиоактивӣ ҳангоми истифодабарии муқаррарӣ, ҳодисаҳои фавқуллоддаи табиӣ (заминларза, обхезӣ, тӯфон ва монанди онҳо) ё ҳолатҳои садамавӣ бо ҷорабиниҳои лоиҳавии илмӣ асосноккардашудаи ба вучуд омадани ҳодисаҳои имконпазир, ки тавассути онҳо зиёд нашудани ҳадди бо меъёрҳо, қоидаҳо ва стандартҳои бехатарии радиатсионӣ муқарраркардашуда дастрас мегардад, таъмин карда мешаванд. Масъулият оид ба омода намудани арзёбии бехатарӣ дар ҷаҳорҷӯбаи асосноккунии бехатарӣ ба зиммаи соҳиби объект гузошта мешавад.

5. Гӯронидани партовҳои радиоактивии дарозумр танҳо дар намуди ҳолати саҳт, шаклҳои геологӣ устувор бо интиқоли ҳатмии онҳо ба намуди бехатарӣ таркишӣ, сӯхторӣ ва ядрой амалӣ карда мешавад, ки безарар гардидани онҳоро дар ҳудуди қитъаи ҷудокардашудаи қарри замин кафолат медиҳад.

6. Гӯронидани партовҳои радиоактивии кӯтоҳумрро дар ҳолати саҳт дар маҳфузгоҳҳои партовҳои радиоактивии назди сатҳи заминӣ ва рӯизаминии маҳфузгоҳҳо амалӣ кардан мумкин аст.

7. Дар тамоми мӯҳлати нигоҳдорӣ ё гӯронидани партовҳои радиоактивӣ назорати мунтазами ҳолати онҳо, шароити радиатсионии нигоҳдорӣ ва маҳфузгоҳҳои партовҳои радиоактивӣ ва муҳити зист аз ҷониби соҳиби объект бурда мешавад.

Моддаи 16. Таъмини муҳофизати ҷисмонӣ ҳангоми муомилот бо партовҳои радиоактивӣ

1. Таъмини муҳофизати ҷисмонӣ ҳангоми муомилот бо партовҳои радиоактивӣ ба зиммаи соҳиби партовҳои радиоактивӣ вогузор карда мешавад.

2. Сатҳи муҳофизати ҷисмонӣ, ки таъмини он талаб карда мешавад, бояд ба сатҳи хатарнокии радиатсионӣ ва хусусияти партовҳо баробарандоза бошад.

3. Фаъолият оид ба муомилот бо партовҳои радиоактивӣ манъ карда мешавад, агар ҷорабиниҳои нисбат ба таъмини бехатарии муҳофизати ҷисмонӣ андешида нашуда бошанд.

4. Тартиби ташкил намудани муҳофизати ҷисмониро ҳангоми муомилот бо партовҳои радиоактивӣ санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян мекунад.

Моддаи 17. Интиқоли партовҳои радиоактивӣ

1. Интиқоли партовҳои радиоактивӣ дар асоси меъёрҳо ва қоидаҳои аз ҷониби мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи бехатарии радиатсионӣ муайянгардида амалӣ карда мешавад ва он маълумоти зеринро дар бар мегирад: (ҚҶТ аз 30.05.17 с., №1430)

- тартиби интиқоли онҳо;
- ҳуқуқ ва ўҳдадорӣҳои боринтиқолдиҳанда, боркашон ва қабулкунанда;
- ҷораҳои бехатарӣ;
- талабот ба борҷома ва воситаҳои нақлиёт;

- чорабиниҳо дар ҳолати руҳ додани ҳодисаҳои садамаи нақлиёти дар вақти интиқоли партовҳои радиоактивӣ;

- пешгирӣ ва чорабиниҳо оид ба бартараф намудани оқибатҳои эҳтимолии садамаҳои радиатсионӣ;

- чорабиниҳои муҳофизати ҷисмонӣ.

2. Мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи муомилот бо партовҳои радиоактивӣ дар мувофиқа бо вазорату идораҳои дахлдор маҷмӯи чорабиниҳоро оид ба интиқоли партовҳои радиоактивӣ таҳия менамоянд.

3. Шароит ва речаи интиқоли партовҳои радиоактивӣ бо роҳи ҳавой, оҳан, обӣ ва нақлиёти автомобилӣ бо мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи бехатарии радиатсионӣ ва вазорату идораҳои дахлдор мувофиқа карда мешаванд.

4. Дар сурати ба амал омадани садамаи радиатсионӣ ҳангоми интиқоли партовҳои радиоактивӣ дар нақлиёт, масъулият оид ба бартарафсозӣ, инчунин ҳифзи кормандон, аҳоли, муҳити зист ва маводи қимматнок ба зиммаи боринтиқолдиҳанда гузошта мешавад, агар тибқи шартнома тартиби дигар пешбинӣ нашуда бошад.

Моддаи 18. Истифодабарии маҳфузгоҳҳои партовҳои радиоактивӣ

1. Истифодабарии маҳфузгоҳҳои партовҳои радиоактивӣ тибқи меъёрҳо, қоидаҳо ва стандартҳо оид ба бехатарии радиатсионӣ ва талаботи бехатарӣ оид ба муомилот бо партовҳои радиоактивӣ бо таъмин намудани мониторинги радиатсионии ҳолати маҳфузгоҳҳои партовҳои радиоактивӣ анҷом дода мешавад.

2. Назорати ҳолати муҳити зист дар минтақаи ҷойгиршавии маҳфузгоҳи партовҳои радиоактивӣ аз **ҷониби мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи ҳифзи муҳити зист** амалӣ карда мешавад. (ҚҶТ аз 30.05.17 с., №1430)

3. Саривақт огоҳкунии мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ва мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот оид ба вайронкунии тартиб дар вақти истифодабарии маҳфузгоҳҳои партовҳои радиоактивӣ ба зиммаи **роҳбарони корхонаҳои махсусгардонидашудаи муомилот бо партовҳои радиоактивӣ** гузошта мешавад. (ҚҶТ аз 30.05.17 с., №1430)

4. **Шахсони ҳуқуқӣ ва соҳибкорони инфиродӣ** иҷрои чорабиниҳоеро, ки ба истифодаи босамари маҳфузгоҳҳои партовҳои радиоактивӣ амалкунанда равона гардидаанд, таъмин менамоянд. (ҚҶТ аз 30.05.17 с., №1430)

5. **Низоми** махсус дар ҳудуди маҳфузгоҳи партовҳои радиоактивӣ, дар минтақаи назоратӣ ва минтақаи муҳофизати санитарӣ тибқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ба танзим дароварда мешавад. (ҚҶТ аз 30.05.17 с., №1430)

Моддаи 19. Консерватсияи маҳфузгоҳҳои партовҳои радиоактивӣ ва солимгардонии минтақаи бо партовҳои радиоактивӣ ифлосгашта

1. Консерватсияи маҳфузгоҳҳои партовҳои радиоактивӣ ва солимгардонии минтақаи бо партовҳои радиоактивӣ ифлосгашта, **ки аз экспертизаи давлатӣ гузаштааст**, бо қарори мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи муомилот бо партовҳои радиоактивӣ, ки бо мақомоти ваколатдори давлатӣ дар соҳаи бехатарии радиатсионӣ ба мувофиқа расидааст, амалӣ карда мешавад. (ҚҶТ аз 30.05.17 с., №1430)

2. Қатъ намудани қабули партовҳои радиоактивӣ ва ё консерватсияи маҳфузгоҳҳои партовҳои радиоактивӣ ва солимгардонии минтақаи бо партовҳои радиоактивӣ ифлосгашта тибқи лоиҳаи консерватсияи маҳфузгоҳҳои партовҳои радиоактивӣ ва солимгардонии минтақаи бо партовҳои радиоактивӣ ифлосгашта, меъёрҳо, қоидаҳо ва стандартҳои бехатарии радиатсионӣ амалӣ карда мешавад.

3. Баъди консерватсияи маҳфузгоҳи партовҳои радиоактивӣ паст кардани эҳтимолияти дастрасии ғайриқонунӣ ба маҳфузгоҳи консерватсияшуда таъмин карда мешавад. Пас аз солимгардонии минтақаи бо партовҳои радиоактивӣ ифлосгашта дар минтақа паст кардани эҳтимолияти дастрасии ғайриқонунӣ ба он таъмин карда мешавад ё ба истифода ба фаъолияти иҷозатдодашуда дода мешавад.

4. Масъулият оид ба нигоҳдории ҳуччатҳое, ки объектро тавсиф мекунанд, нишонаҳои огоҳкунанда, монеаҳо ва ба ин монанд ба зиммаи соҳиби объект гузошта мешавад.

5. Низоми махсус дар ҳудуди маҳфузгоҳи партовҳои радиоактивӣ, дар минтақаи назоратӣ ва минтақаи муҳофизати санитарӣ баъди **рӯйшӯш намудани** онҳо дар асоси санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон танзим карда мешавад. (ҚҶТ аз 30.05.17 с., №1430)

Моддаи 20. Иҷозатномадиҳии фаъолият оид ба муомилот бо партовҳои радиоактивӣ
Иҷозатномадиҳии фаъолият оид ба муомилот бо партовҳои радиоактивӣ дар асоси Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи иҷозатномадиҳӣ ба баъзе намудҳои фаъолият" амалӣ карда мешавад.

БОБИ 6. ТАРТИБИ ҶОЙГИРКУНИЙ, ЛОИҲАКАШӢ, СОХТМОН ВА БА ИСТИФОДА ДОДАНИ ОБЪЕКТИ БАРОИ МУОМИЛОТ БО ПАРТОВҲОИ РАДИОАКТИВӢ ПЕШБЕНИГАРДИДА

Моддаи 21. Қабули қарор оид ба гузаронидани корҳои лоиҳавию ҷустуҷӯӣ барои ҷойгиркунии объекти барои муомилот бо партовҳои радиоактивӣ пешбенигардида

1. Қарори сохтмони объектро, ки барои муомилот бо партовҳои радиоактивӣ пешбинӣ гардидааст, Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон қабул мекунад.

2. **Мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи** муомилот бо партовҳои радиоактивӣ мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ва мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳотро, ки дар минтақаи онҳо сохтмон ба нақша гирифта шудааст, оид ба қабули қарор барои сохтмони маҳфузгоҳҳои партовҳои радиоактивӣ ё иншооте, ки барои муомилот бо партовҳои радиоактивӣ пешбинӣ гардидаанд, инчунин оид ба мавҷуд будани корҳои лоиҳавию ҷустуҷӯӣ дар **қитъаи замин** ба нақшагирифташуда хабардор менамояд. (ҚҶТ аз 30.05.17 с., №1430)

3. Пешниҳоди корхонаи махсусгардонидашудаи муомилот бо партовҳои радиоактивӣ вобаста ба **қитъаи замин** дар сурати мавҷуд будани маълумоти зерин баррасӣ карда мешавад: (ҚҶТ аз 30.05.17 с., №1430)

- маълумоти зарурӣ дар бораи объекти бунёдшаванда ва ҷорабиниҳои маҳдудкунандаи таъсири манфии ин объект ба саломатии аҳоли ва вазъи муҳити зист;

- хулосаи экспертизаи давлатии экологӣ;

- хулосаи экспертизаи давлатӣ оид ба бехатарии радиатсионӣ ва ядрой.

4. Хулосаҳои ин экспертизаҳо ба **шахсони ҳуқуқӣ ва соҳибкорони инфиродӣ** барои шиносшавӣ бояд дастрас бошанд. (ҚҶТ аз 30.05.17 с., №1430)

5. Агар майдончаи барои сохтани маҳфузгоҳи партовҳои радиоактивӣ ё объект, ки барои муомилот бо партовҳои радиоактивӣ пешбинӣ гардидааст, корношоям эътироф гардад, соҳиби маҳфузгоҳи партовҳои радиоактивӣ бояд корҳоро оид ба солимгардонии минтақа ва бартарафсозии ҳамаи оқибатҳои зарари экологӣ, ки дар натиҷаи гузаронидани корҳои лоиҳавию ҷустуҷӯӣ ба вучуд омадаанд, анҷом диҳад.

Моддаи 22. Тартиби қабул намудани қарор оид ба додани қитъаи замин барои сохтмони маҳфузгоҳ ё иншооти барои муомилот бо партовҳои радиоактивӣ пешбенигардида
(ҚҶТ аз 30.05.17 с., №1430)

1. Мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи бехатарии радиатсионӣ бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузорӣ ба Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба баррасии масъалаи **додани қитъаи замин** барои сохтмони маҳфузгоҳи партовҳои радиоактивӣ ё объекти барои муомилот бо партовҳои радиоактивӣ пешбенигардида, пешниҳод ирсол менамояд. (ҚҶТ аз 30.05.17 с., №1430)

2. **Ҷиҳати қабули қарор оид ба додани қитъаи замин барои сохтмони маҳфузгоҳи партовҳои радиоактивӣ ба Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳуҷҷатҳои зерин пешниҳод карда мешаванд:** (ҚҶТ аз 30.05.17 с., №1430)

- тавсифномаи техникийи маҳфузгоҳи партовҳои радиоактивӣ ё объекти барои муомилот бо партовҳои радиоактивӣ пешбенигардида;

- асосноккунии техникийи иқтисодии зарурати сохтмони объекти барои муомилот бо партовҳои радиоактивӣ пешбенигардида, инчунин на камтар аз се **тарзи ҷойгиркунии маҳфузгоҳи партовҳои радиоактивӣ дар қитъаи замин**; (ҚҶТ аз 30.05.17 с., №1430)

- арзёбии бехатарӣ, ки аз ҷониби **шахсони ҳуқуқӣ соҳибкорони инфиродии** салоҳиятдор оид ба тартиб додани арзёбии бехатарӣ, ки ба онҳо фармоишгар ҳуқуқи гузаронидани ин корҳоро додааст, омода карда шудааст; (ҚҶТ аз 30.05.17 с., №1430)

- таҳлили маълумот нисбат ба бехатарии **қитъаи замин**, ки дар вақти гузаронидани корҳои лоиҳавию ҷустуҷӯӣ ба даст омадаанд; (ҚҶТ аз 30.05.17 с., №1430)

- тавсифномаи муҳити зисти табиӣи минтақаи ҷойгиршавии объектҳои барои муомилот бо партовҳои радиоактивӣ таъиншуда ва маҳфузгоҳҳои партовҳои радиоактивӣ;
- хулосаи баҳодиҳии таъсири ин объектҳо ва маҳфузгоҳҳо ба аҳоли ва муҳити зист;
- пешниҳод ва эродҳои мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ва мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот.

3. Қарор оид ба додани қитъаи замин барои сохтмони маҳфузгоҳҳои партовҳои радиоактивӣ ва объекти барои муомилот бо партовҳои радиоактивӣ пешбинигардидаро Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон қабул менамояд. (ҚҶТ аз 30.05.17 с., №1430)

Моддаи 23. Лоиҳакашӣ, сохтмон ва ба истифода додани маҳфузгоҳи партовҳои радиоактивӣ ё объектҳои барои муомилот бо партовҳои радиоактивӣ пешбинигардида

1. Лоиҳакашии маҳфузгоҳи партовҳои радиоактивӣ ё объектҳои барои муомилот бо партовҳои радиоактивӣ пешбинишуда дар мувофиқа бо меъёрҳо, қоидаҳо ва стандартҳо бо истифодаи технологияҳое, ки дар таҷриба, озмоиш ё таҳлил тасдиқ гардидаанд, иҷро карда мешавад.

2. Лоиҳаи маҳфузгоҳи партовҳои радиоактивӣ бояд ду арзёбии бехатариро дар бар гирад:

- ҳангоми истифодабарии маҳфузгоҳ;

- баъди рӯйпӯш намудани маҳфузгоҳ. (ҚҶТ аз 30.05.17 с., №1430)

3. Сохтмони маҳфузгоҳи партовҳои радиоактивӣ ё объектҳои барои муомилот бо партовҳои радиоактивӣ пешбинигардида дар асоси лоиҳаи дахлдори аз экспертизаи давлатӣ ва экологӣ гузашташуда, тибқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба меъморӣ ва шаҳрсозӣ, инчунин меъёру қоидаҳои сохтмонӣ ва ҳуҷҷатҳои иҷозатдиҳӣ барои сохтмон, ки аз ҷониби мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи меъморӣ ва шаҳрсозӣ дода шудааст, амалӣ мегардад. (ҚҶТ аз 30.05.17 с., №1430)

БОБИ 7. НИЗОМИ МАХСУСИ МИНТАҚАҲОИ БАРОИ МАҲФУЗГОҲҲОИ ПАРТОВҲОИ РАДИОАКТИВӢ ВА ОБЪЕКТҲОИ БАРОИ МУОМИЛОТ БО ПАРТОВҲОИ РАДИОАКТИВӢ ПЕШБЕНИГАРДИДА

(ҚҶТ аз 30.05.17 с., №1430)

Моддаи 24. Додани қитъаҳои замин барои маҳфузгоҳҳои партовҳои радиоактивӣ ва объектҳои барои муомилот бо партовҳои радиоактивӣ пешбинигардида

(ҚҶТ аз 30.05.17 с., №1430)

Қитъаҳои замин, ки барои маҳфузгоҳи партовҳои радиоактивӣ ё объектҳои барои муомилот бо партовҳои радиоактивӣ пешбинӣ гардидаанд, тибқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон дода мешаванд. (ҚҶТ аз 30.05.17 с., №1430)

Моддаи 25. Намудҳои фаъолият, ки дар минтақаи барои маҳфузгоҳи партовҳои радиоактивӣ ва объектҳои барои муомилот бо партовҳои радиоактивӣ ҷудогардида манъ карда шудаанд

1. Қитъаҳои замин, ки барои маҳфузгоҳи партовҳои радиоактивӣ ва объектҳои барои муомилот бо партовҳои радиоактивӣ пешбинӣ гардидаанд, аз гардиши хочагидорӣ бароварда шуда, аз минтақаҳои ҳаммарзи назоратӣ ва муҳофизати санитарӣ ҷудо карда мешаванд.

2. Дар минтақаҳои назоратӣ ва муҳофизати санитарӣ фаъолиятҳои зерин манъ карда мешаванд: (ҚҶТ аз 30.05.17 с., №1430)

- истиқомати аҳоли;

- ҳамаи намудҳои истифодабарии об, ҷангал ва қарри замин, ба истиснои фаъолиятҳо, ки лоиҳаҳои минтақаи назоратӣ ва муҳофизати санитарӣ муайян намудаанд;

- гузаронидани таҳқиқоти илмӣ бе иҷозати махсус;

- бе иҷозати махсус пешбарии фаъолияти кишоварзӣ, хочагии ҷангал бо мақсади ба даст овардани маҳсулот, инчунин сохтмони иншооти таъиноти иҷтимоӣ ва ҷамъиятӣ;

- тибқи натиҷаҳои арзёбии бехатарӣ ҳар гуна фаъолияти дигаре, ки низоми бехатарии радиатсиониро таъмин намекунад. (ҚҶТ аз 30.05.17 с., №1430)

БОБИ 8. КАФОЛАТҲОИ ИҶТИМОИИ ДАВЛАТӢ БАРОИ МУОМИЛОТ БО ПАРТОВҲОИ РАДИОАКТИВӢ

Моддаи 26. Кафолатҳои иҷтимоӣ барои шахрвандоне, ки дар минтақаи ҷойгиршавии маҳфузгоҳҳои партовҳои радиоактивӣ ва объектҳои барои муомилот бо партовҳои радиоактивӣ пешбинигардида зиндагӣ ва фаъолият мекунанд

1. Ба шахрвандоне, ки дар минтақаи ҷойгиршавии маҳфузгоҳҳои партовҳои радиоактивӣ ва объектҳои барои муомилот бо партовҳои радиоактивӣ пешбинигардида зиндагӣ ва фаъолият мекунанд, ҳуқуқи ҷуброн кардани хисороти расонидаи ин маҳфузгоҳҳо ва объектҳо кафолат дода мешавад.

2. Масъалаҳо оид ба намуд, ҳаҷм ва тартиби ҷуброн кардани хисорот вобаста ба ҳолати мушаххас аз ҷониби Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян карда мешаванд.

Моддаи 27. Ҳифзи иҷтимоии кормандоне, ки бо партовҳои радиоактивӣ кор мекунанд

1. Ҳифзи иҷтимоии кормандоне, ки бо партовҳои радиоактивӣ кор мекунанд, бо роҳҳои зерин амалӣ карда мешавад:

- суғуртаи ҳатмии тиббӣ;
- имтиёзҳо вобаста ба муайянкунии синну соли нафақа, рӯзи корӣ, иловапулӣ ба маош.

2. Суғуртаи ҳатмии тиббӣ аз ҳисоби корхонаҳо, муассисаҳо ва дигар ташкилотҳо новобаста аз шаклҳои ташкилию ҳуқуқии онҳо, шахсони воқеӣ, ки бо муомилоти (истеҳсол, коркард, нигоҳдорӣ, гӯронидан) партовҳои радиоактивӣ машғуланд, анҷом дода мешавад.

3. Тартиби ҷорӣ намудан ва андозаи имтиёзҳоро Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян мекунад.

БОБИ 9. МУҚАРРАРОТИ ХОТИМАВӢ

Моддаи 28. Ҳамкории байналмилалӣ дар соҳаи муомилот бо партовҳои радиоактивӣ
Ҳамкории байналмилалӣ дар соҳаи муомилот бо партовҳои радиоактивӣ мутобиқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон ва санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ, ки Тоҷикистон онҳоро эътироф намудааст, амалӣ карда мешавад.

Моддаи 29. Ҷавобгарӣ барои риоя накардани талаботи Қонуни мазкур
Шахсони ҳуқуқӣ ва соҳибкорони инфиродӣ барои риоя накардани талаботи Қонуни мазкур мутобиқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҷавобгарӣ кашида мешаванд. (ҚҶТ аз 30.05.17 с., №1430)

Моддаи 30. Тартиби мавриди амал қарор додани Қонуни мазкур
Қонуни мазкур пас аз интишори расмӣ мавриди амал қарор дода шавад.

Президенти
Ҷумҳурии Тоҷикистон

Эмомалӣ РАҲМОН

ш. Душанбе,
22 июли соли 2013,
№ 1002